

Еуразия технологиялық университет

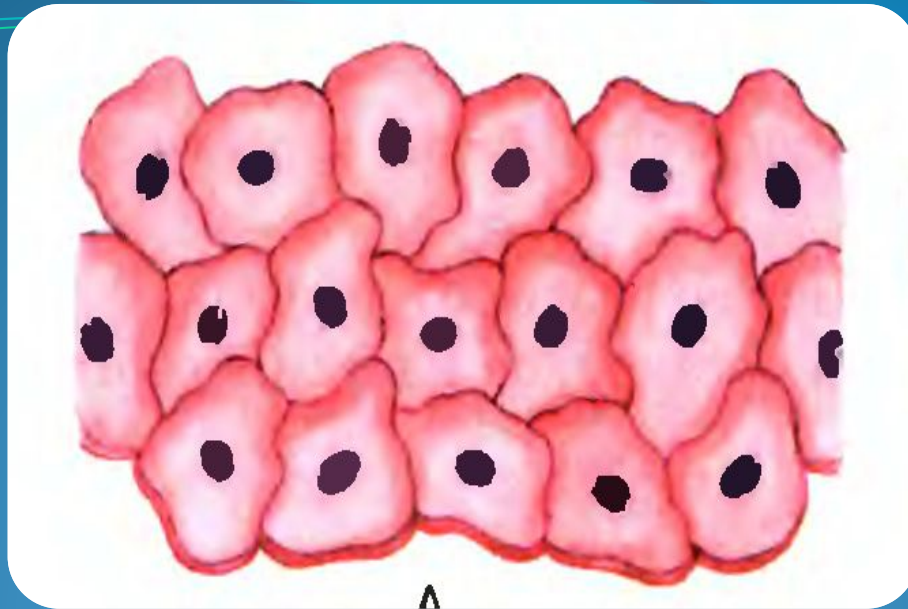
Эпителіі ұлпаларының жүйелері

Орындаған: Мыңтұрғанова Ұлбосын

Аман Даниар

Қабылдаған: Сардар Айжан

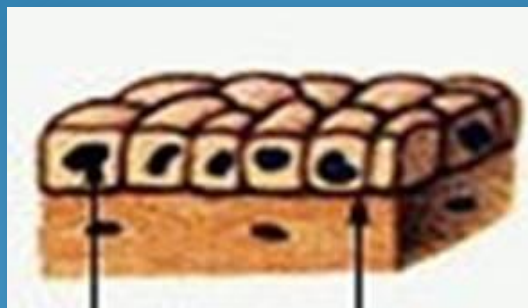
2016

Ұлпа

Шығу тегі, құрылысы және атқаратын қызметі ұқсас жасушалар мен жасушааралық заттар жиынтығы.

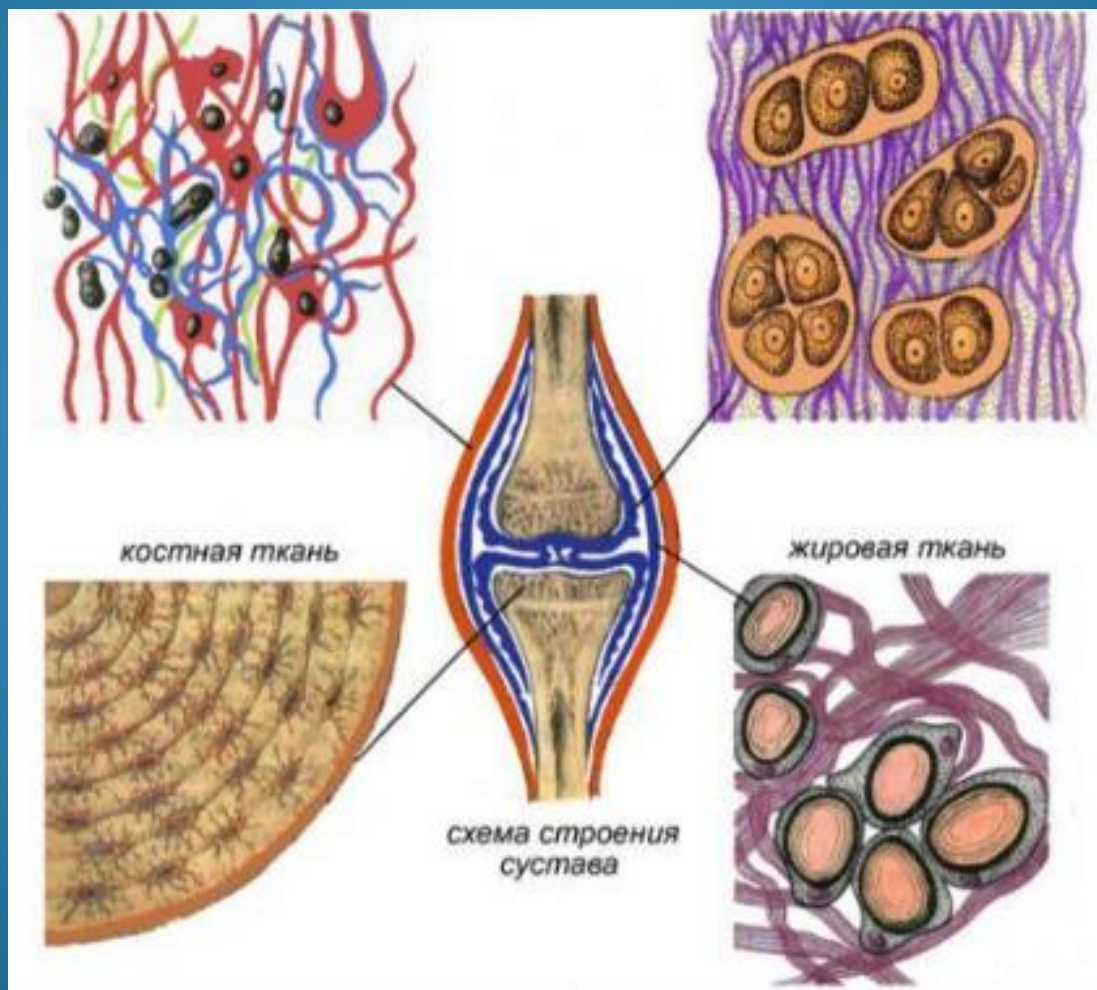
Ұлпалар 4 топқа бөлінеді:

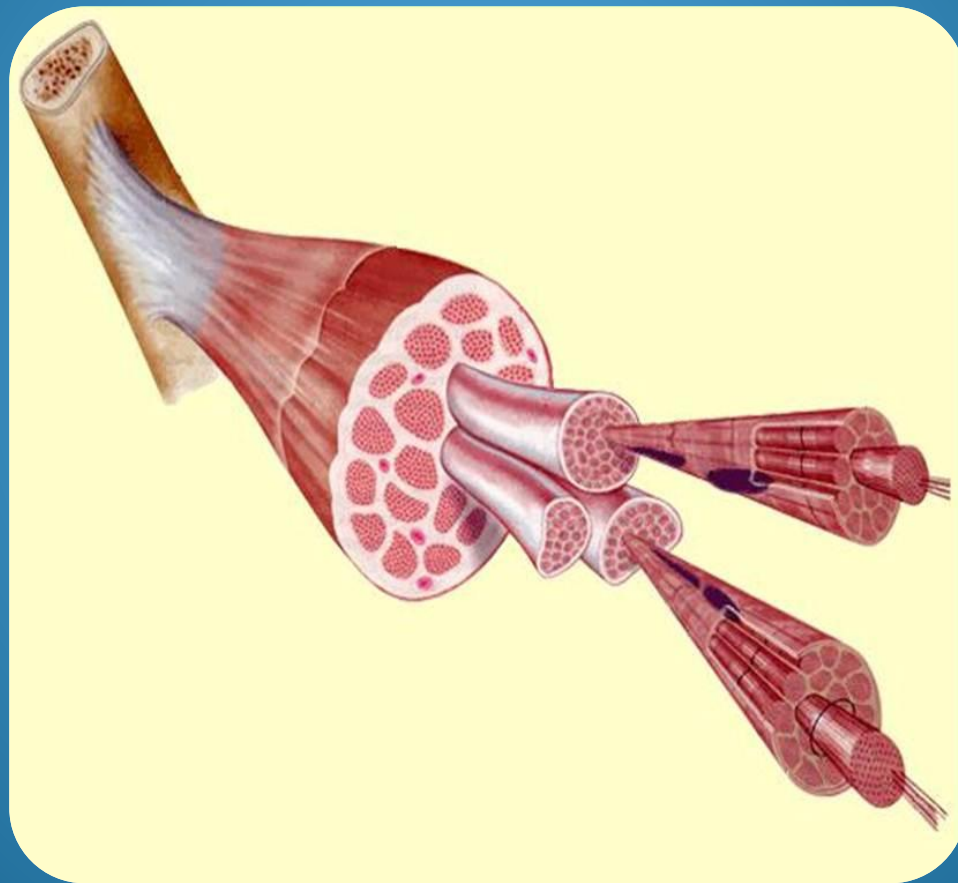
Эпителий
ұлпасы

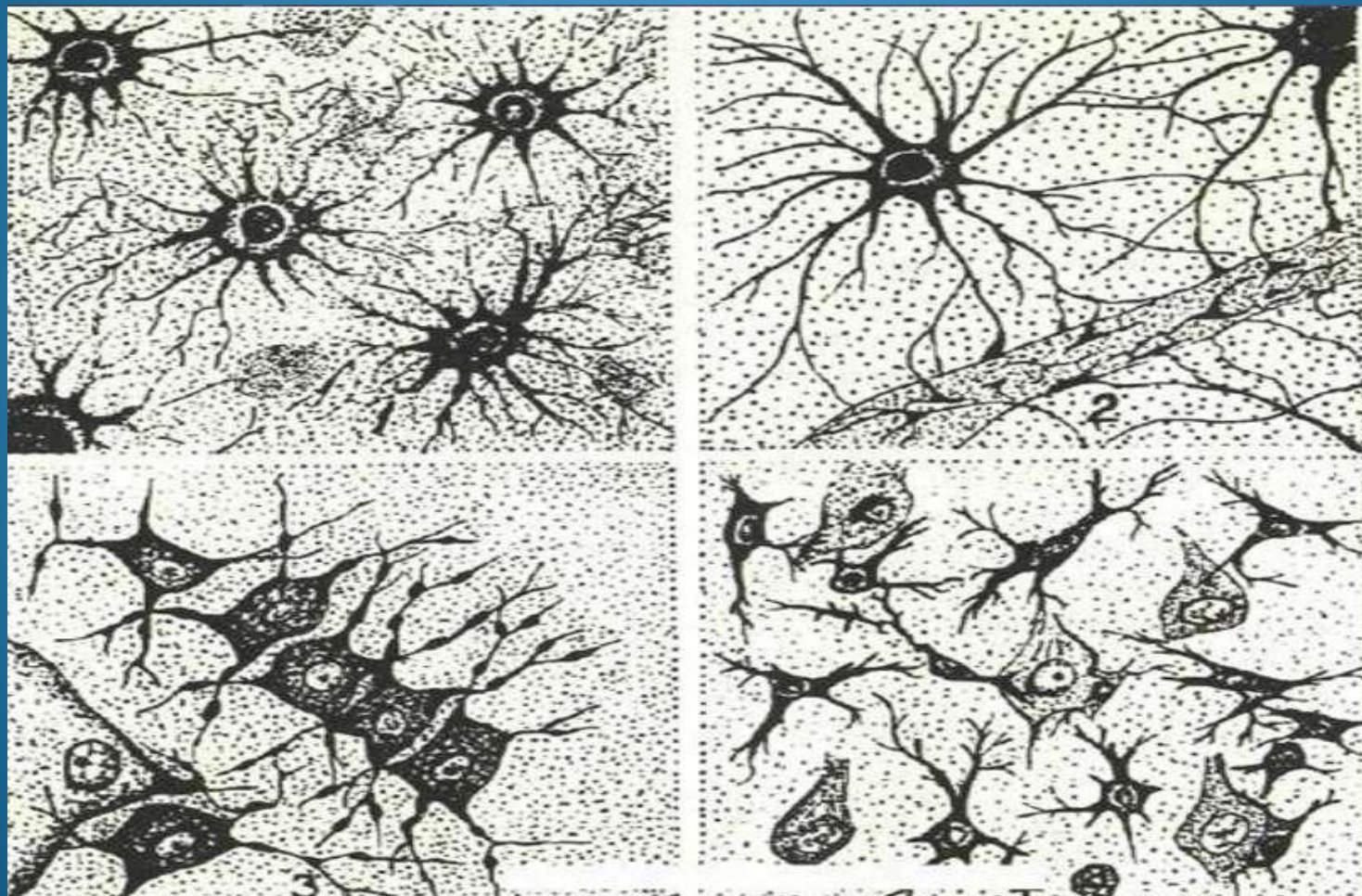
Дәнекер ұлпасы

Бұлшық ет ұлпасы

Жүйке ұлпасы

Эпителіей ұлпасы жабын ретінде ағзаның сыртқы жағын жауып, ішкі мүшелердің және сыртқы бетін қаптап жатады, көптеген бездерді түзеді.

Эпителіей ұлпасының қызметі:

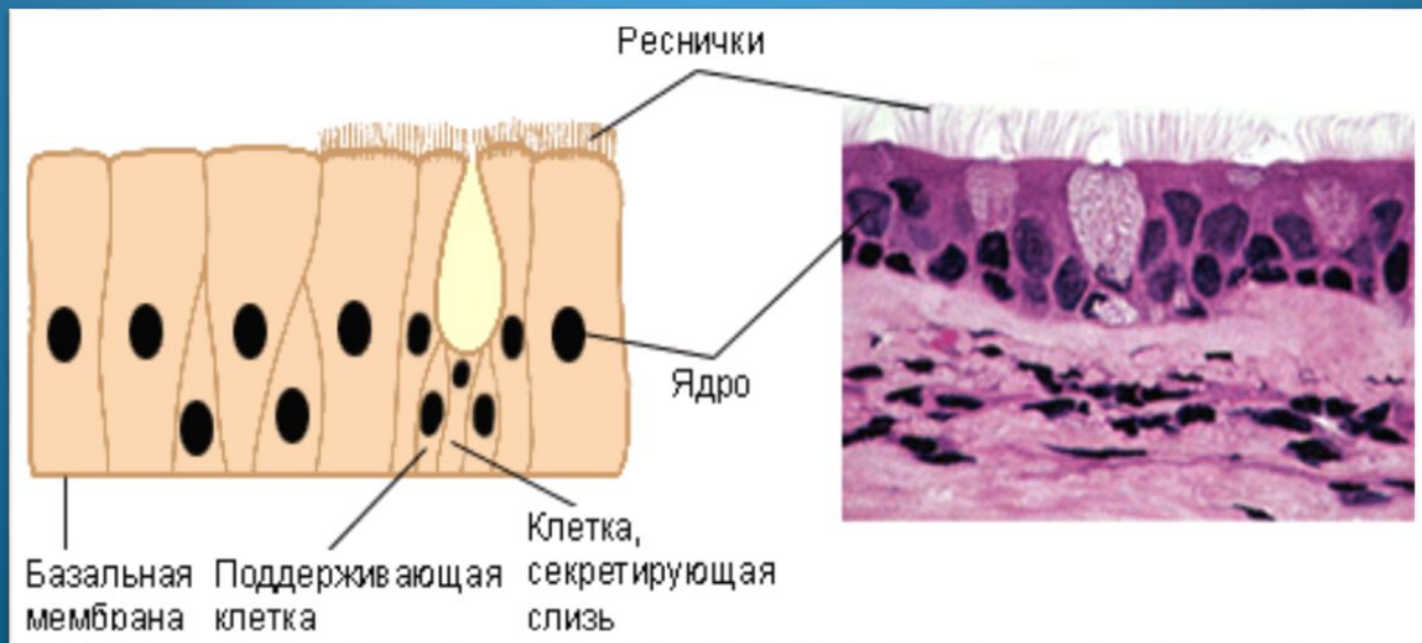
- қорғаныс
- сіңіру
- бөліп шығару
- сыртқы және ішкі ортаны бөліп тұру

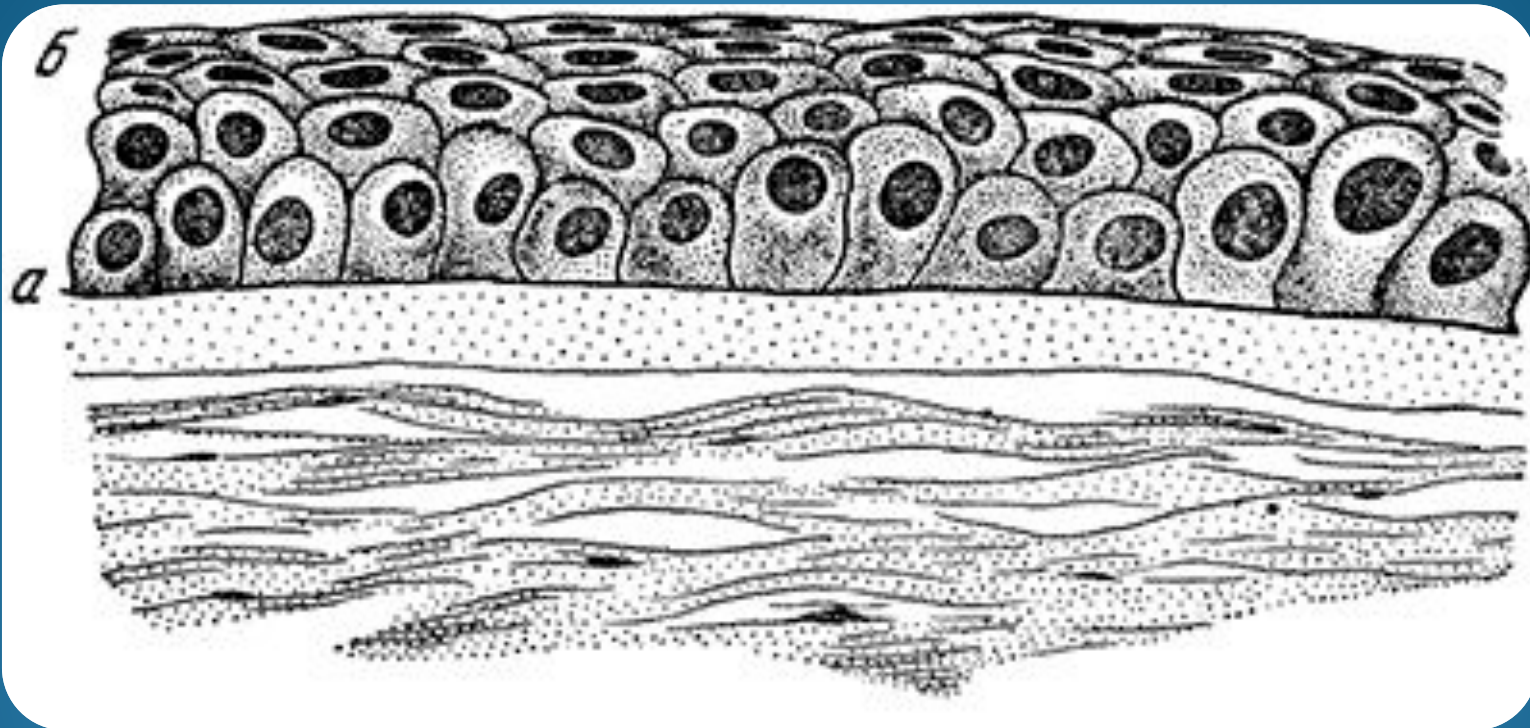
Эпителій үлпасын пішініне, құрылысына және қызметіне қарай бөледі.

Кірпікшелі эпителий

тыныс жолдарындағы кірпікшелі эпителийлер шаңтозаң бөлшектерін және т. б. бөгде заттарды ұстап қалады.

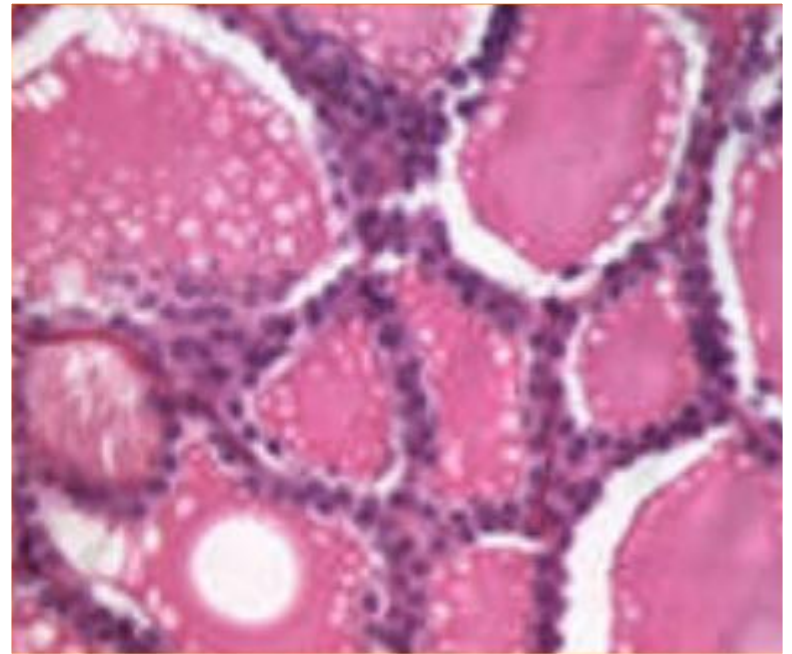
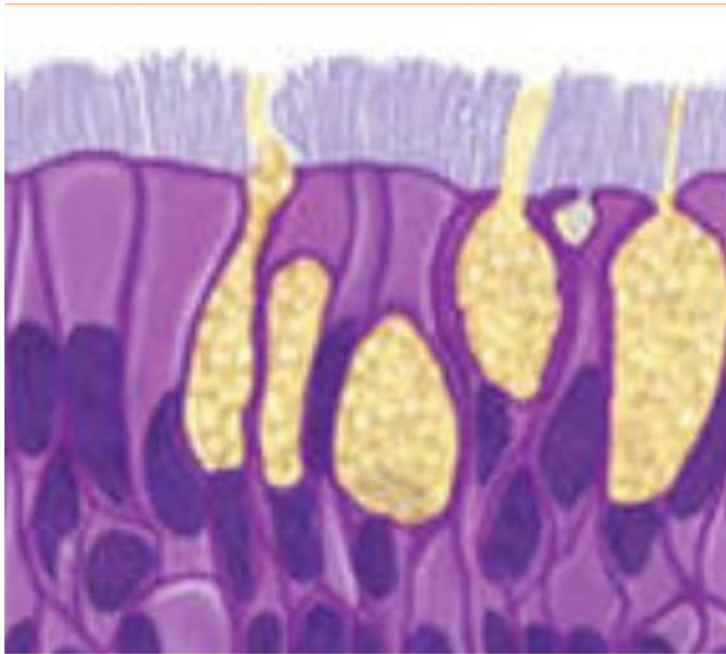

Жалпақ эпителий

жасушалары көп қырлы, терінің үстіңгі қабаты мен ауыз қуысы, өңештің ішкі жағын астарлайды

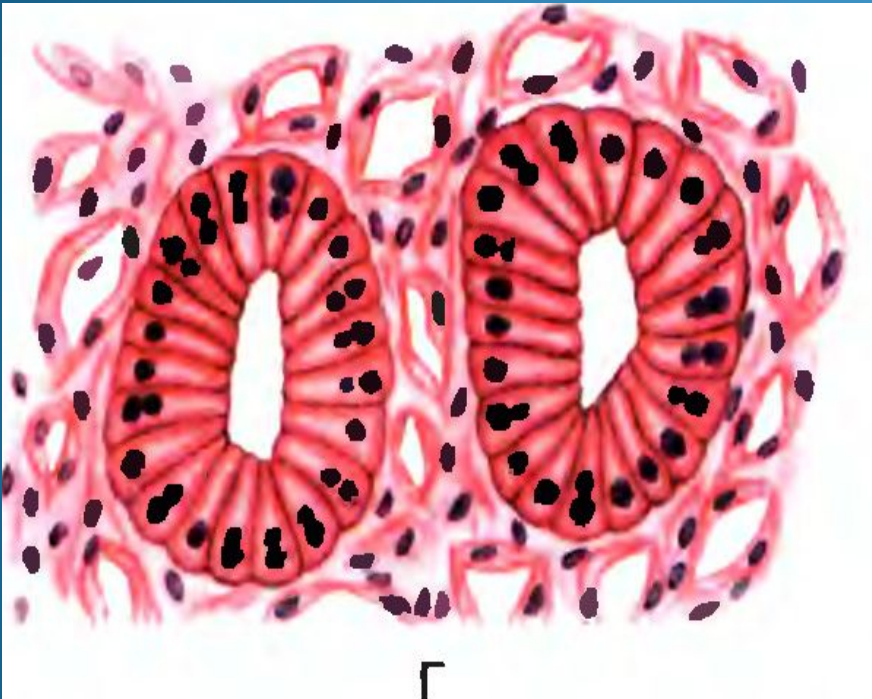
Безді эпителий

жасушалары сүт, тер, жас, сілекей, құлық бөледі. Жасушаларының пішіндері бағана және төрт бұрышты

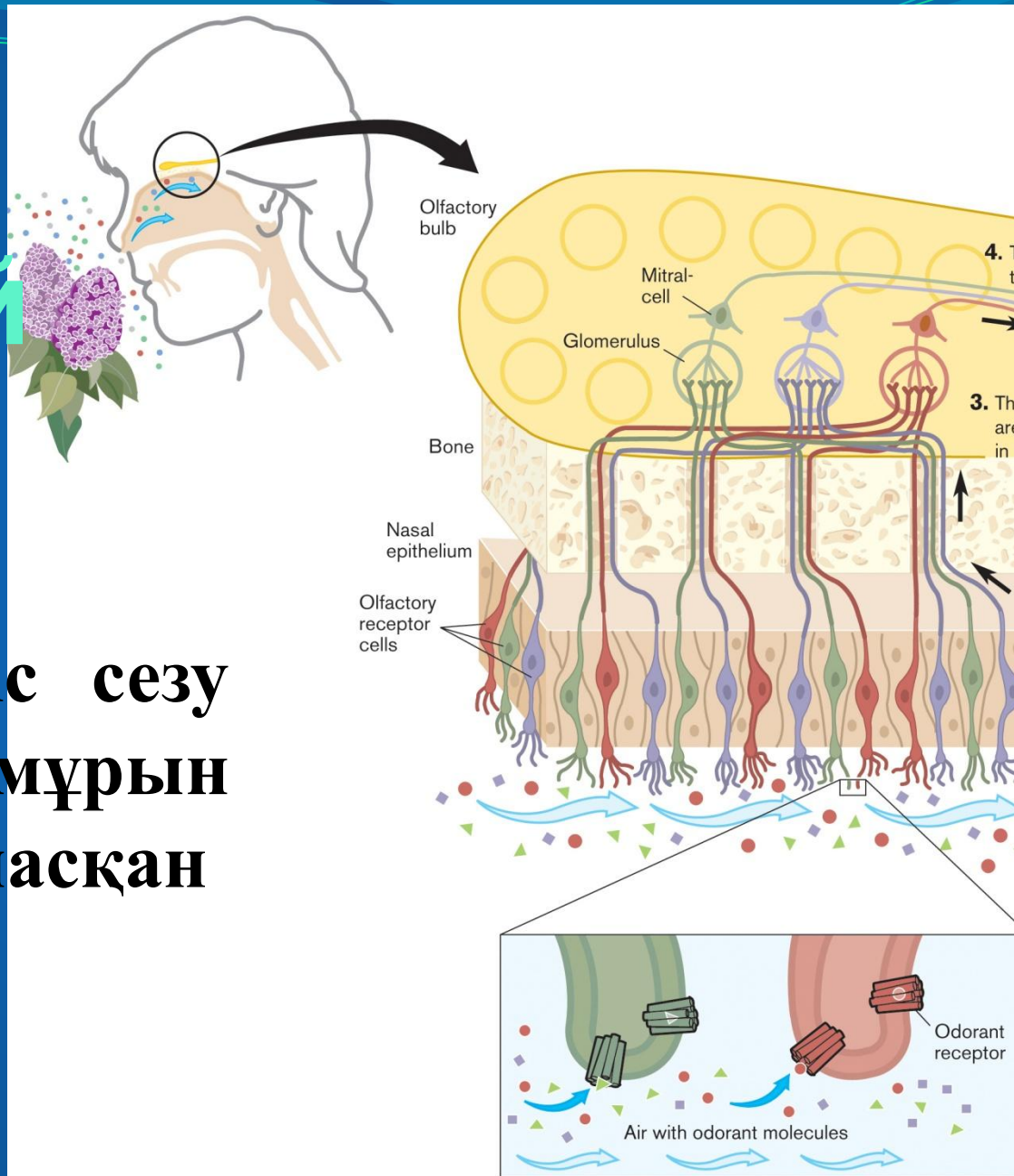
Текшелі эпителий

бүйректің
өзекшелерін іш
жағынан
астарлап тұрады

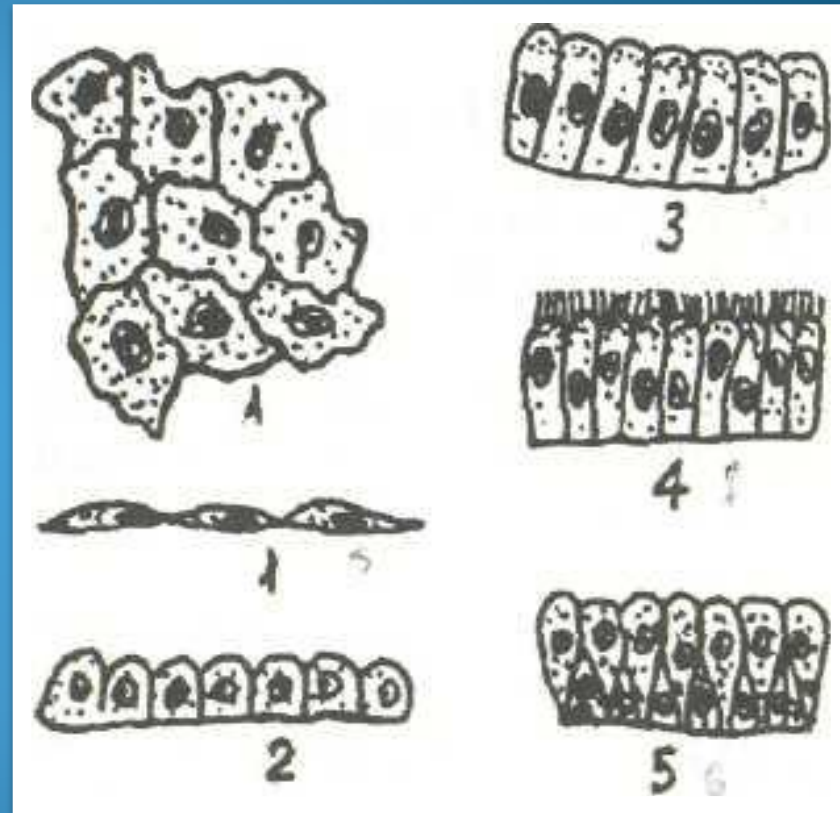
Сезгіш эпителий

тітіркенуді
қабылдайды, иіс сезу
эпителийлері мұрын
қуысында орналасқан

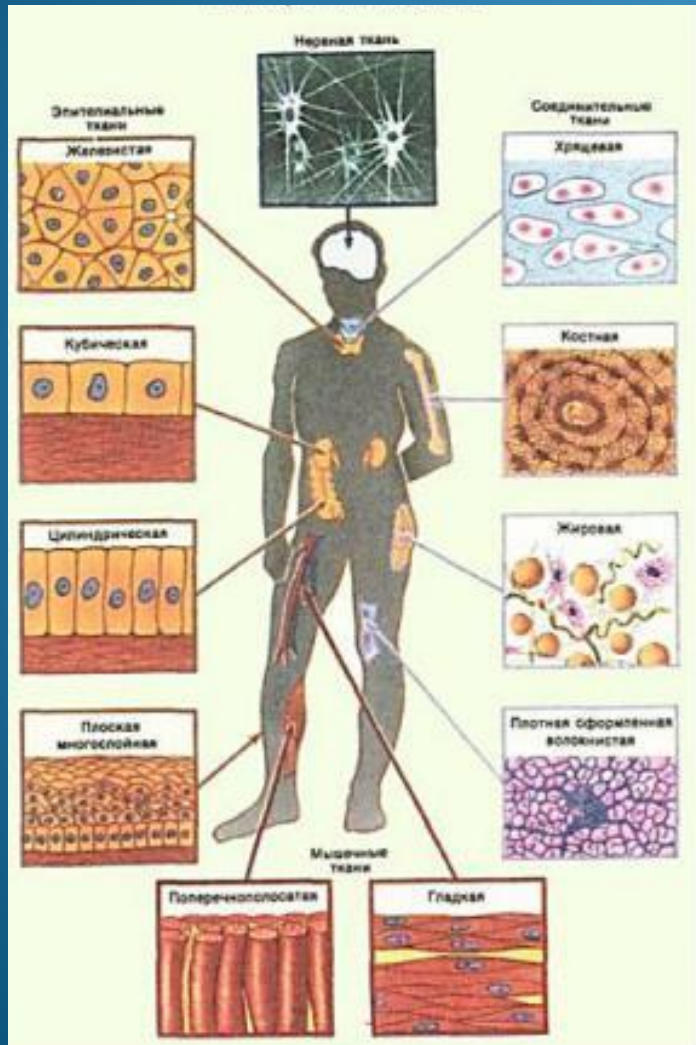

БАҒАНА ТӘРІЗДІ ЭПИТЕЛИЙ

жасушалары ұзынша,
қарын мен ішектердің
ішкі қабатында
орналасқан.

Целомдық эпителий

Эпителийдің бұл түрі адам мен сүтқоректілердің өкпе альвеолаларының, серозалық қуыстардың және серозалық қабықшалардың беттерін астарлап тұрады.

ЭПИТЕЛИЙ ҰЛПАСЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ

- бір қабатты

Жасушаларының пішіндері - жалпақ, төрт бұрышты, цилиндр және т. б

- көп қабатты

жасушалары көп қырлы, терінің үстіңгі қабаты мен ауыз қуысы, өңештің ішкі жағын астарлайды.

ЖАЛПАҚ ЭПИТЕЛИЙ

бүйректің өзекшелерін іш жағынан астарлап тұрады

ТЕКШЕЛІ ЭПИТЕЛИЙ

СЕЗГІШ ЭПИТЕЛИЙ

тітіркенуді қабылдайды, иіс сезу эпителийлері мұрын қуысында орналасқан.

КІРПІКШЕЛІ ЭПИТЕЛИЙ

ЖАСУШАЛАР ПІШІНІНЕ ҚАРАЙ 6 ТОПҚА БӨЛІНЕДІ

БЕЗДІ ЭПИТЕЛИЙ

БАҒАНА ТӘРІЗДІ ЭПИТЕЛИЙ

тыныс жолдарындағы кірпікшелі эпителийлер шаңтозаң бөлшектерін және т. б. бөгде заттарды ұстап қалады.

жасушалары сүт, тер, жас, сілекей, құлық бөледі. Жасушаларының пішіндері бағана және төрт бұрышты

жасушалары ұзынша, қарын мен ішектердің ішкі қабатында орналасқан.

Морфологиялық классификация

Эпителий бір қабатты және көп қабатты болып бөлінеді. Эпителийлерді клеткаларының пішініне қарай жалпақ, куб пішінді, цилиндр тәрізді деп ажыратады.

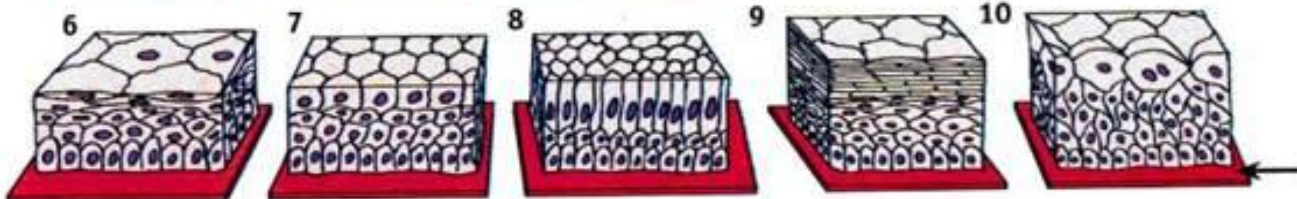
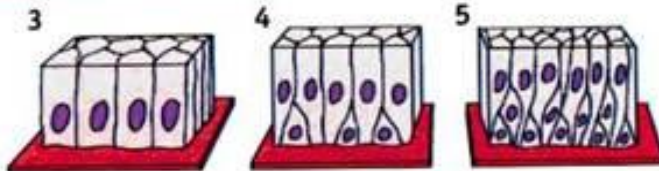
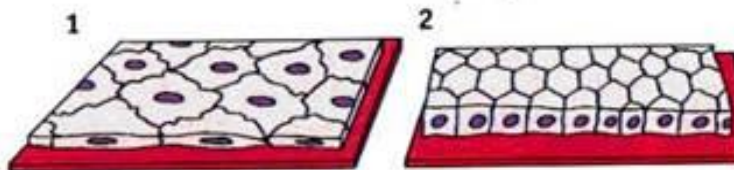

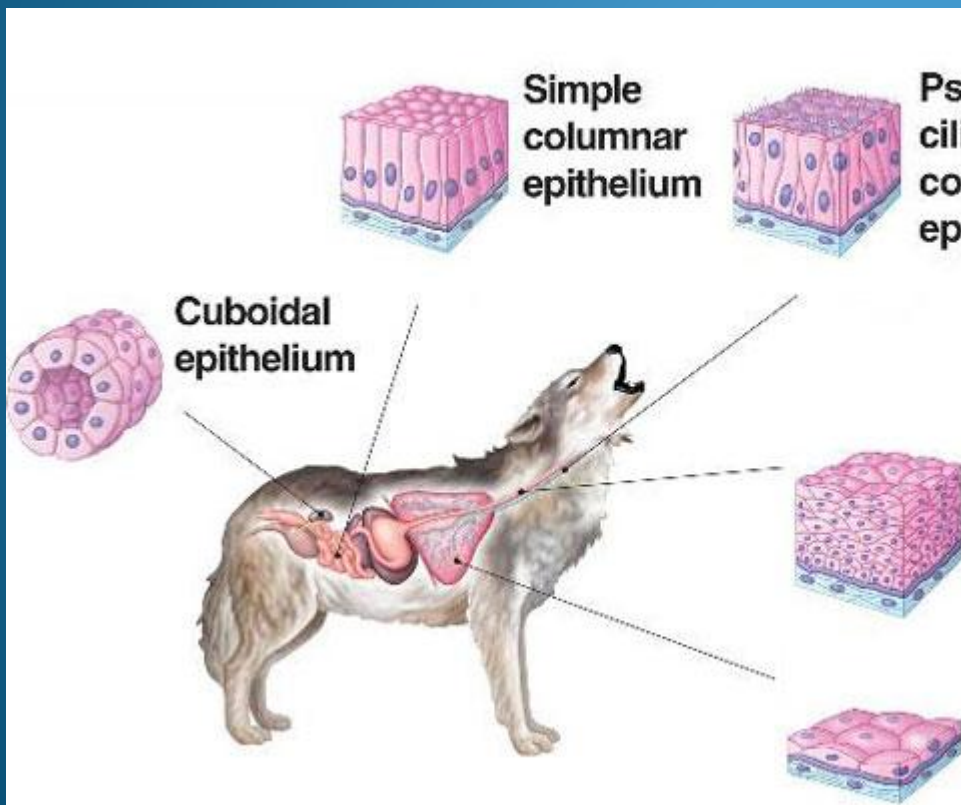
Рис. 30. Морфологическая классификация эпителиев

1 – однослойный плоский эпителий; 2 – однослойный кубический эпителий; 3 – однослойный (однорядный) столбчатый (призматический) эпителий; 4, 5 – однослойный многорядный столбчатый (призматический) эпителий; 6 – многослойный плоский неороговевающий эпителий; 7 – многослойный кубический эпителий; 8 – многослойный столбчатый (призматический) эпителий; 9 – многослойный плоский ороговевающий эпителий; 10 – переходный эпителий

Стрелкой показана базальная мембрана

Жануарлардың көпшілігінде эпителийдің мына типтерін ажыратуға болады.

1. Жабушы тері эпителийі;
2. Кілегей қабықшалардың эпителийі;
3. Дененің екінші қуысын астарлап тұратын серозалық қабықшаларының эпителийі;
4. Ішкі органдардың паренхимасының эпителийі

Сұрақтар

1. Ұлпа дегеніміз не?
2. Ұлпа түрлері.
3. Эпителий ұлпасының қызметі?
4. Эпителий ұлпасы қабатына қарай нешеге бөлінеді және оларды атаңыз?
5. Эпителий ұлпасы жасушалар пішініне қарай 6 топқа бөлінеді. Қандай?
6. Текшелі эпителий қайда орналасқан?
7. Безді эпителийдің пішіні қандай болып келеді?
8. Кірпікшелі эпителийдің қызметі?
9. Эпителийлерді клеткаларының пішініне қарай қалай бөлінеді?
10. Жануарлар эпителийінің типтері?

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!**